

VÝROČNÁ ŠTATISTICKÁ SPRÁVA O AZYLE A MIGRÁCII V SR (REFERENČNÝ ROK 2007)

Výročná štatistická správa o azyle a migrácii v Slovenskej republike

(Referenčný rok 2007)

Výročná správa pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network)

Bratislava, november 2009

Zoznam skratiek

DO – doplnková ochrana
EMS – Európska migračná sieť
EÚ – Európska únia
MÚ MV SR alebo Migračný úrad – Migračný úrad MV SR
MV SR – Ministerstvo vnútra SR
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad SR
ÚHCP MV SR – Úrad hraničnej a cudzineckej polície MV SR
NR SR – Národná rada SR
ŠH – štátna hranica
Z. z. – Zbierka zákonov

Zoznam symbolov (tabuľky)

Ležatá čiarka (-) jav sa nevyskytoval
Bodka (.) údaj nie je k dispozícii
Ležatý krížik (x) zápis nie je možný z logických dôvodov

Správu vypracovali experti Migračného úradu MV SR JUDr. Anna Šidová, Ing. Karin Apjarová; experti Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR Mgr. Marián Strýček a Ing. Štefan Čambora a expertka Štatistického úradu SR Ing. Mária Katerinková.

Financované Európskou komisiou a Ministerstvom vnútra SR.

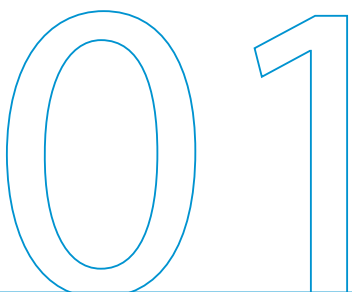
Názory prezentované v tejto štúdii nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky, Európskej komisie alebo IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu.

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Grösslingová 4
811 09 Bratislava
Slovenská republika

E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35

Obsah

01. Úvod	8	04. Odopretie vstupu, zadržanie a vyhostenie cudzincov	41
1.1. Metodológia	9	4.1 Analýza a výklad štatistík	41
02. Azyl	11	4.1.1 Odopretie vstupu	41
2.1 Analýza a výklad azylových štatistík	12	4.1.2 Zadržaní cudzinci	43
2.1.1 Trendy v oblasti žiadostí o udelenie azylu	12	4.1.3 Vyhostení cudzinci	45
2.1.2 Pozitívne rozhodnutia o žiadostiach o udelenie azylu	16	4.1.4 Najčastejšie krajiny pôvodu nelegálnych migrantov	46
2.1.3 Zmeny v udeľovaných štatútoch rôznym skupinám cudzincov	20	4.2 Právne, politické a medzinárodné súvislosti a ich výklad	47
2.2 Právne a procedurálne zmeny v oblasti azylu a ich výklad	20	4.2.1 Nová alebo doplnená legislatíva ovplyvňujúca nelegálnu migráciu v roku 2007	47
2.2.1 Legislatívne zmeny účinné od roku 2007	20	4.2.2 Procedurálne zmeny ovplyvňujúce nelegálne prístahovalectvo v roku 2007	48
2.2.2 Procedurálne zmeny v oblasti azylu účinné v roku 2007	23	4.2.3 Európske a medzinárodné faktory súvisiace so zmenami v oblasti nelegálneho prístahovalectva v SR	49
03. Migrácia	24		
3.1 Analýza a výklad migračných štatistík	24		
3.1.1 Migračné toky v Slovenskej republike	26		
3.1.2 Obyvateľstvo podľa štátneho občianstva v roku 2007	36		
3.1.3 Povolenia na pobyt: celkový ročný súčet prvých vydaných povolení v roku 2007	37		
3.2 Právne, politické a medzinárodné súvislosti a ich výklad	38		
3.2.1 Hlavné trendy a vývoj v oblasti migračnej politiky	38		
3.2.2 Existujúce dôvody prijímania a neprijímania migrantov v roku 2007	39		
3.2.3 Európske a medzinárodné faktory súvisiace so zmenami v oblasti migrácie v SR	40		

Úvod

Výročná štatistická správa o azyle a migrácii v Slovenskej republike za rok 2007 (ďalej správa) je druhá správa o štatistikách v oblasti migrácie a azylu, ktorú spracovala Slovenská republika v rámci aktivít Európskej migračnej siete (ďalej EMS). Správa je vypracovaná na základe špecifikácie zadanej Európskou komisiou, ktorú pripomenkovali a odsúhlasili národné kontaktné body EMS členských krajín EÚ. Správa vysvetľuje a objasňuje štatistické a vývojové trendy v oblasti azylu a migrácie v Slovenskej republike (ďalej SR) v roku 2007 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

Na základe národných správ jednotlivých členských krajín EÚ spracovaných národnými kontaktnými bodmi EMS Európska komisia spracuje súhrnnú správu s cieľom zlepšiť dostupnosť, aktuálnosť a porovnateľnosť štatistických údajov v oblasti azylu a migrácie v rámci členských štátov EÚ a poskytnúť porovnateľné analýzy v oblasti migrácie a azylu.

Štruktúra správy aj jej rozdelenie do jednotlivých kapitol vychádza z uvedenej špecifikácie. Prvá kapitola správy podáva informácie o cieľoch a metodike spracovania v nej uvedených údajov. Druhá kapitola je venovaná oblasti azylu a opisuje najmä počty žiadostí o azyl, počet pozitívnych rozhodnutí v azylovej procedúre, ako aj súvisiace legislatívne a procedurálne zmeny. V tretej kapitole správa informuje o vývojových trendoch v oblasti migračnej politiky a o počtoch obyvateľov a cudzincov v SR. Štvrtá kapitola je venovaná analýze a interpretácii štatistík v oblasti odopretia vstupu, zaistenia a vyhostenia cudzincov.

1.1 Metodológia

Na spracovaní správy sa za Slovenskú republiku podieľali vybraní experti národného kontaktného bodu EMS v SR zastupujúci tieto subjekty: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Ministerstva vnútra SR (ďalej ÚHCP MV SR), Migračný úrad Ministerstva vnútra SR (ďalej MÚ MV SR) a Štatistický úrad SR (ďalej ŠÚ SR). Jednotliví experti boli zodpovední za spracovanie kapitol správy v gescii subjektu, ktorý zastupujú, a v spolupráci s koordinátorom národného kontaktného bodu IOM Medzinárodnou organizáciou pre migráciu sa spolupodieľali na konečnom zosúladení a odbornom posúdení správy ako celku. Základné štatistické údaje pre túto správu poskytol Eurostat. V Slovenskej republike sa zberom a spracúvaním údajov o azyle a migrácii zaoberá niekoľko subjektov, preto boli hlavnými zdrojmi národných štatistických údajov informačné systémy ÚHCP, MÚ MV SR a ŠÚ SR, z ktorých spracovatelia čerпали aj pri verifikovaní údajov poskytnutých Eurostatom.

Expertí Migračného úradu sa podieľali na spracovaní 2. kapitoly – Azyl. MÚ MV SR je inštitúcia, ktorá rozhoduje o udelení azylu alebo poskytnutí doplnkovej formy ochrany a je zodpovedná za zabezpečovanie komplexnej starostlivosti o cudzincov vyžadujúcich si niektorú z foriem medzinárodnej ochrany (azyl, doplnkovú ochranu, dočasné útočisko). Migračný úrad ďalej spracúva a publikuje pravidelné štatistické prehľady týkajúce sa azylovej problematiky na Slovensku. Migračný úrad pri spracovaní štúdie čerpal predovšetkým zo zákonov, najmä zo zákona o azyle č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, z informačného systému Migračného úradu Utečenec¹, zo štatistických údajov Migračného úradu a zo získaných skúseností z aplikačnej praxe.

Podkapitoly 3.1.3, 3.2 a 4. kapitolu spracovali experti Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR. ÚHCP je útvar Ministerstva vnútra SR (ďalej MV SR), ktorý priamo riadi organizačné zložky pri plnení úloh v oblasti ochrany štátnej hranice, boja proti nelegálnej migrácii a prevádzacstvu, hraničnej kontroly, analýzy rizík, spolupráce s agentúrou Frontex, analýzy cestovných dokladov, povoľovania pobytu cudzincov, kontroly pobytu cudzincov, vyhostovania cudzincov, vízovej praxe a v zákone vymedzenom rozsahu na úseku azyloveho konania a realizácie Dublinského nariadenia. Pokiaľ ide o zber a spracovanie štatistických údajov, ÚHCP vedie štatistické prehľady z oblasti legálnej a nelegálnej migrácie, je národným kontaktným pracovníkom pre spracúvanie európskych štatistík v oblasti migrácie a pobytu v zmysle noriem EÚ, plní úlohu gestora a správcu dát informačných systémov úradu; vykonáva činnosti spojené so správou informačných systémov služby hraničnej polície a služby cudzineckej polície. V rámci svojho informačného systému okrem iného

¹ Informačný systém Utečenec slúži na evidenciu žiadateľov o azyl a bol vybudovaný v priebehu prvého polroka 2005.

eviduje a analyzuje štatistické údaje o odopretí vstupu, zadržaných a vyhostených cudzincoch, ktoré sa poskytujú Eurostatu a sú aj súčasťou tejto správy. Pri spracúvaní týchto štatistických údajov sa podľa zadania stanoveného EK prihliadalo pri ich verifikácii na definície Eurostatu. Z uvedeného dôvodu sa v tejto oblasti údaje Eurostatu mierne líšia od údajov, ktoré uverejnil Úrad hraničnej a cudzineckej polície MV SR v tejto správe.

Podkapitoly 3.1, 3.1.1 a 3.1.2 spracovala expertka Štatistického úradu SR. ŠÚ SR koordinuje a zabezpečuje harmonizáciu obsahu a rozsahu informácií o cudzincoch so štandardmi EÚ a zásadnými dokumentmi, schválenými vládou SR v súčinnosti so zainteresovanými rezortmi (MV SR a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny). Štatistický úrad ďalej spracúva, publikuje, prezentuje a poskytuje základné údaje a ukazovatele z migračnej štatistiky na národné a medzinárodné účely. Údaje spracované ŠÚ SR v tejto správe pochádzajú z registra obyvateľov a získali sa formou hlásení demografických udalostí. V tomto prípade ide o hlásenie o zahraničnom sťahovaní súvisiace so zmenou trvalého pobytu osoby za súčasného prekročenia hraníc (hlásenie o sťahovaní Obyv. 5-12). Zdrojom údajov o legálnej migrácii cudzincov je informačný systém „Evidencia cudzincov“ Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR.

Azyl

V Slovenskej republike problematiku azylu vrátane doplnkovej ochrany a dočasného útočiska upravuje osobitne zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o azyle) patriaci do pôsobnosti MV SR. V tomto zákone je premietnutý dohovor o právnom postavení utečencov (Ženeva, 1951) a protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov (New York, 1967). Migračný úrad je v rámci MV SR zodpovedný za aplikáciu zákona o azyle, a to nielen za posudzovanie a rozhodovanie o žiadosti o udelenie azylu (udeľovanie azylu a poskytovanie doplnkovej ochrany) či o žiadosti o poskytnutie dočasného útočiska (od roku 1999 Slovenská republika neposkytovala dočasné útočisko), ale aj za zabezpečovanie starostlivosti o žiadateľov (ubytovanie, stravovanie, základné hygienické potreby, vreckové a pod.) v azylových zariadeniach Migračného úradu, zabezpečovanie zdravotnej a sociálnej starostlivosti pre túto skupinu cudzincov, spoluprácu pri integrácii azylantov do spoločnosti atď.

Migračný úrad zabezpečuje aj spracovanie a poskytovanie štatistických údajov o žiadateľoch o udelenie azylu, azylantoch a cudzincoch, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, orgánom a organizáciám zaoberajúcim sa problematikou azylu, ale aj odbornej či laickej verejnosti.

2.1 Analýza a výklad azylových štatistík

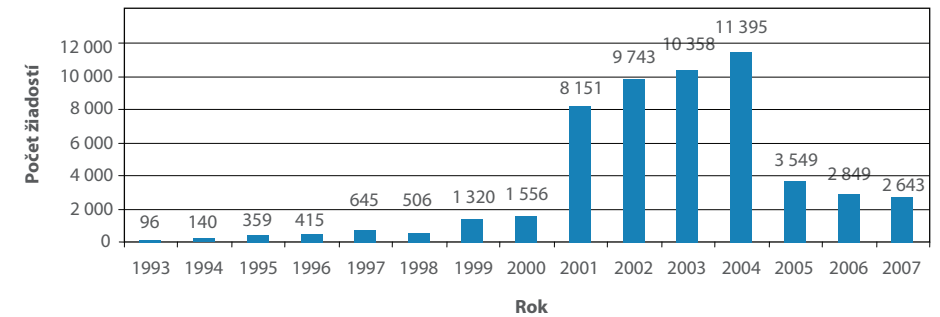
2.1.1 Trendy v oblasti žiadostí o udelenie azylu

Vzhľadom na skutočnosť, že Migračný úrad za rok 2007 nevidoval údaje o počtoch osôb žiadajúcich o udelenie azylu a ani údaje o počte opakovaných (následných) žiadostí o udelenie azylu, resp. o prvožiadateľoch o udelenie azylu, ďalej uvedený text s príslušnými tabuľkami sa zaoberá analýzou a porovnaním štatistických údajov o celkových počtoch žiadostí o udelenie azylu podaných na území Slovenskej republiky vrátane opakovaných žiadostí v závislosti od jednotlivých kritérií (štátne občianstvo, vek, pohlavie atď.) za rok 2007 a predchádzajúce obdobie (najmä rok 2006).

Najvyšší počet žiadostí o udelenie azylu zaznamenala SR v roku 2004, keď sa evidovalo 11 395 žiadostí. Od roku 2005 sa ich počet znižuje. V roku 2007 bolo podaných o 7 % menej žiadostí o udelenie azylu ako v roku 2006. Faktory spôsobujúce pokles žiadateľov o udelenie azylu na území SR v roku 2007 sú podobné, ako boli v roku 2006. Medzi hlavné faktory možno zahrnúť celkový pokles počtu žiadateľov o udelenie azylu v rámci Európskej únie, aplikáciu tzv. Dublinského nariadenia (nelegálni cudzinci nemajú záujem byť zadržaní na území Slovenskej republiky, resp. žiadať o udelenie azylu na území SR vzhľadom na možné vrátenie na územie SR z dôvodu, že Slovenská republika je zodpovedná za preskúmanie ich žiadosti), zefektívnenie ochrany štátnej hranice, ale aj absenciu veľkých komúní cudzincov na našom území či menej vyhovujúce ekonomické prostredie oproti ekonomicky vyspelejším krajinám Európskej únie.

Najviac žiadostí o udelenie azylu bolo v roku 2007 podaných v mesiacoch apríl (327), august (325) a máj (280) a v roku 2006 v mesiacoch júl (341), november (332), august (331) a december (321).

Graf 1. Celkový počet žiadostí o udelenie azylu v SR (1993 – 2007)

Skutočnosť, že Slovenská republika je pre žiadateľov o udelenie azylu ešte stále tranzitnou krajinou, potvrdzujú aj vysoké počty žiadostí o udelenie azylu, ktoré sa neposudzovali v ich podstate, ale konania o udelenie azylu boli zastavené predovšetkým v dôsledku toho, že cudzinci neprejavili záujem o preskúmanie ich žiadosti na území Slovenskej republiky (napr. dobrovoľne opustili územie SR). V porovnaní s rokom 2006 sa síce znížil počet takýchto prípadov a zvýšil sa počet prípadov, keď sa žiadosť o udelenie azylu nielen dôkladne posúdila, ale sa o nej aj rozhodlo, ale počet prípadov, keď sa konanie o udelenie azylu zastavilo, zostáva napriek tomu stále veľmi vysoký. SR okrem azylu poskytuje od 1. januára 2007 doplnkovú ochranu ako ďalšiu z foriem medzinárodnej ochrany.

Tabuľka 1. Žiadosti o udelenie azylu v Slovenskej republike – vybrané ukazovatele (2006 – 2007)

Rok	Počet žiadostí o udelenie azylu	V riešení I. stupňa*	Udeľený azyl	Neu-deľený azyl	Po-skyt-nutá DO	Nepo-skyt-nutá DO	Zastavené konanie o udelenie azylu	V riešení odvolacieho orgánu
2006	2 849	489	8	862	-	-	1 944	92
2007	2 643	151	14	1 177	82	646	1 693	433

* Nerozhodnuté konania I. stupňa, kde žiadateľ podal iba vyhlásenie bez rozhodnutia MÚ MV SR.
Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 a 2007 MÚ MV SR.

V roku 2007 významným spôsobom narástol počet žiadostí o udelenie azylu z Pakistanu. Kým v roku 2006 žiadosti z Pakistanu predstavovali len 6,39 % z celkového počtu žiadostí a v poradí krajín mu patrilo 7. miesto, v roku 2007 už žiadosti štátnych príslušníkov Pakistanu tvorili 24,59 % z celkového počtu žiadostí, čím sa Pakistan

dostal na prvé miesto v počte žiadostí o udelenie azylu. Zaujímavým poznatkom však zostáva nezmenené poradie ostatných krajín v roku 2006 a 2007: India, Rusko, Moldavsko, Gruzínsko, Irak, Bangladéš, Čína.

Tabuľka 2. Žiadosti o udelenie azylu podľa štátneho občianstva – desať krajín, z ktorých najčastejšie pochádzajú žiadatelia o udelenie azylu (2006 – 2007)
(v žiadostiach)

Rok 2006			Rok 2007		
štátne občianstvo	počet žiadostí	%	štátne občianstvo	počet žiadostí	%
India	704	24,71	Pakistan	650	24,59
Ruská federácia	464	16,29	India	619	23,42
Moldavsko	385	13,51	Ruská federácia	307	11,62
Gruzínsko	210	7,37	Moldavsko	208	7,87
Irak	206	7,23	Gruzínsko	134	5,07
Bangladéš	182	6,39	Irak	131	4,96
Pakistan	182	6,39	Bangladéš	108	4,09
Čína	164	5,76	Čína	96	3,63
Vietnam	63	2,21	Afganistan	67	2,53
Palestína	56	1,97	Vietnam	58	2,19

Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 a 2007 MÚ MV SR.

V Slovenskej republike je v štruktúre žiadateľov o udelenie azylu podľa kontinentov už niekoľko rokov stabilná situácia. Počty žiadostí o udelenie azylu potvrdzujú, že v štruktúre žiadateľov v posledných rokoch jednoznačne dominuje Ázia a Európa. V roku 2007 sa zvýšil približne o 12 % počet žiadostí o udelenie azylu podaných štátnymi príslušníkmi ázijských krajín (2007 – 76,4 %, 2006 – 64,4 %) a znížil sa asi o 12 % počet žiadostí podaných štátnymi príslušníkmi európskych krajín (2007 – 21,9 %, 2006 – 34,3 %). V rámci Európy pritom v oboch rokoch jasne prevládali najmä žiadatelia z Ruska a Moldavska a v rámci Ázie v roku 2006 zreteľne prevládali žiadatelia z Indie, v roku 2007 žiadatelia z Pakistanu a Indie. Počet žiadostí o udelenie azylu z Afriky a Ameriky možno dlhodobo považovať za zanedbateľný, keď napríklad v roku 2006 a 2007 nedosiahol spolu ani 2 % z celkového počtu žiadostí v danom roku.

V roku 2007 nastalo oproti predchádzajúcemu roku zníženie počtu žiadostí o udelenie azylu podaných ženami takmer o 7 %, kým v roku 2006 z celkového počtu

2 849 žiadostí o udelenie azylu predstavovali žiadateľky o udelenie azylu 15,94 % a v roku 2007 pri počte 2 643 žiadostí o udelenie azylu to bolo 9,35 %.

V roku 2007 bolo najviac žiadateľov vo veku 18 – 25 rokov, v roku 2006 táto veková štruktúra tvorila okolo 45 %, v roku 2007 to bolo asi 48 %. Druhou najpočetnejšou vekovou kategóriou bola v roku 2006 aj 2007 veková kategória 26 – 39 ročných, ktorá predstavovala v oboch rokoch okolo 35 % žiadostí o udelenie azylu.

Tabuľka 3. Žiadosti o udelenie azylu podľa vekovej skupiny a pohlavia (2006 – 2007)
(v žiadostiach)

Rok	2006			2007		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
Veková skupina						
0 – 17	230	129	359	208	51	259
18 – 25	1 190	103	1 293	1 209	62	1 271
26 – 39	835	163	998	833	99	932
40+	140	59	199	146	35	181
Spolu	2 395	454	2 849	2 396	247	2 643

Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 a 2007 MÚ MV SR.

V roku 2007 možno v Slovenskej republike pozorovať mierne zvýšenie počtu žiadostí o udelenie azylu maloletých bez sprievodu, a to asi o 12 % (19 prípadov) oproti predchádzajúcemu roku. Napriek tejto skutočnosti výrazné počty žiadostí o udelenie azylu maloletých bez sprievodu (v roku 2002 – 1 371 žiadostí a v roku 2003 – 707 žiadostí) možno považovať za prekonané. Najpočetnejšou vekovou kategóriou maloletých bez sprievodu zostáva aj naďalej veková skupina 16 – 17 ročných, čo v roku 2006 predstavovalo okolo 80 % a v roku 2007 asi 83 % žiadostí o udelenie azylu. Pokiaľ ide o štruktúru maloletých žiadateľov o azyl bez sprievodu podľa pohlavia, stále absolútne dominujú muži. V roku 2007 bola evidovaná len jedna žiadosť o udelenie azylu, ktorú podala osoba ženského pohlavia, čo predstavovalo 0,6 % z celkového počtu 157 žiadostí, pričom v roku 2006 to bolo 5,8 % z celkového počtu 138 žiadostí. Poradie krajín s najväčším počtom prijatých žiadostí o udelenie azylu maloletých bez sprievodu v roku 2007 bolo takéto: Pakistan, India, Bangladéš, Moldavsko, Irak a Vietnam. V roku 2006 bolo poradie takéto: India, Moldavsko, Pakistan, Bangladéš, Čína a Vietnam.

Tabuľka 4. Maloletí bez sprievodu – počet žiadostí o udelenie azylu podľa vekovej skupiny a pohlavia (2006 – 2007)
(v žiadostiach)

Rok	2006			2007		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
0 – 13	4	0	4	1	0	1
14 – 15	22	2	24	24	1	25
16 – 17	104	6	110	131	0	131
Spolu	130	8	138	156	1	157

Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 a 2007 MÚ MV SR.

2.1.2 Pozitívne rozhodnutia o žiadostiach o udelenie azylu

Aj napriek nižšiemu počtu žiadostí o udelenie azylu v roku 2007 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2006 zvýšil počet cudzincov, ktorým Migračný úrad udelil azyl, a to o 6 prípadov. V roku 2006 však bolo udelených najmenej azylův od vzniku Slovenskej republiky.

Tabuľka 5. Počet udelených azylův v SR (2003 – 2007)

(v osobách)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007
Počet udelených azylův	11	15	25	8	14

Zdroj: MÚ MV SR.

Čo sa týka počtu udelených azylův podľa krajín štátneho občianstva, v roku 2007 bolo najviac udelených azylův štátnym príslušníkom Iránu a Kuby (obe krajiny mali najvyšší počet udelených azylův). V roku 2006 boli na prvom mieste štátni príslušníci Iránu a na druhom mieste štátni príslušníci Kuby. Hoci žiadatelia o udelenie azylu z Afriky a Ameriky tvoria v rámci SR len nepatrnú skupinu, pomer udelených azylův na počet podaných žiadostí bol omnoho vyšší.

Tabuľka 6. Počet udelených azylův podľa štátneho občianstva (2006 – 2007)
(v osobách)

Rok	2006	2007
Štátne občianstvo*	udelený azyl	udelený azyl
Irán	4	3
Kuba	1	3
Sýria	0	2
Čína	1	0
Kongo (Brazzaville)	1	0
Pobrežie Slonoviny	0	1
Demokratická republika Kongo	0	1
Palestína	0	1
Srbsko a Čierna Hora (do júla 2006**)	1	-
Sudán	0	1
Ukrajina	0	1
Bez štátneho občianstva*	0	1
Spolu	8	14

* Keďže niektorí žiadatelia o udelenie azylu sa nevedia preukázať nijakým osobným dokladom, pri vstupovaní do azylovej procedúry podávajú vyhlásenie, z ktorej krajiny pochádzajú. V prípade žiadateľa o azyl bez štátneho občianstva sa jeho štátnym občianstvom rozumie štát jeho posledného bydliska.

** Rozhodnutie o udelení azylu bolo vydané ešte v čase existencie Srbska a Čiernej Hory – v apríli 2006.

Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 a 2007 MÚ MV SR.

V súvislosti so zavedením inštitútu doplnkovej ochrany od 1. 1. 2007 (bližšie pozri podkapitolu 2.2.1) sa roku 2007 výrazne zvýšil počet pozitívnych rozhodnutí vydaných v konaní o udelenie azylu. Kým v roku 2006 bolo pozitívnych len 8 rozhodnutí (8 udelených azylův), v roku 2007 to bolo už 96 pozitívnych rozhodnutí (14 udelených azylův a 82 poskytnutých doplnkových ochrán). Podľa zákona o azyle môže medzinárodnú ochranu poskytnúť len prvostupňový správny orgán (udelíť azyl alebo poskytnúť doplnkovú ochranu), a preto sa aj štatistické údaje týkajú len rozhodnutí vydaných v prvom stupni konania o udelenie azylu.

Tabuľka 7. Celkový počet rozhodnutí vydaných v konaní o udelenie azylu (2006 – 2007)

(v počte rozhodnutí)

Rok	2006	2007
Pozitívne rozhodnutia*	8	96
Negatívne rozhodnutia**	862	1 177
Iné rozhodnutia***	1 944	1 693
Spolu	2 814	2 966

* Pozitívne rozhodnutia v roku 2006 = udelený azyl (8).

Pozitívne rozhodnutia v roku 2007 = udelený azyl (14) + poskytnutá doplnková ochrana (82).

** Negatívne rozhodnutia v roku 2006 = zamietnuté žiadosti ako zjavne neopodstatnené alebo neprípustné (334) + neudelený azyl (528). Negatívne rozhodnutia v roku 2007 = žiadosť zamietnutá ako zjavne neopodstatnená (458) + žiadosť zamietnutá ako neprípustná (73) + neudelený azyl a zároveň neposkytnutá doplnková ochrana (646).

*** Iné rozhodnutia = zastavené konania o udelenie azylu.

Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 a 2007 MÚ MV SR.

V zákone o azyle, na rozdiel od pôvodného zákona o utečencoch (platného v Slovenskej republike do roku 2002), sa pojem „štatút utečenca“ nahradil pojmom „azyl“. Podľa tohto zákona možno azyl v Slovenskej republike udeliť z troch dôvodov:

1. z dôvodov uvedených v Ženevskom dohovore (§ 8 zákona o azyle),
2. z humanitných dôvodov (§ 9 zákona o azyle),
3. na účel zlúčenia rodiny (§ 10 zákona o azyle).

V roku 2006 aj 2007 bol azyl udelený najmä z dôvodov uvedených v Ženevskom dohovore (§ 8 zákona o azyle). Kým v roku 2006 azyl udelený podľa § 8 zákona o azyle predstavoval 75 % z celkového počtu udelených azyllov, v roku 2007 to už bolo takmer 86 %.

Najviac pozitívnych rozhodnutí bolo v roku 2006 vydaných štátnym príslušníkom Iránu (50 %) a v roku 2007 štátnym príslušníkom Iraku (takmer 44 %). V prípade irackých štátnych príslušníkov išlo výlučne o poskytnutie doplnkovej ochrany.

Tabuľka 8. Pozitívne rozhodnutia o žiadostiach o udelenie azylu (prvý stupeň) podľa dôvodu udelenia a štátneho občianstva (2006)

(v osobách)

Štátne občianstvo	Spolu	Udelený azyl z dôvodov uvedených v Ženevskom dohovore	Udelený azyl z humanitných dôvodov alebo poskytnutá DO	Udelený azyl z dôvodu zlúčenia rodiny
Irán	4	4	0	0
Čína	1	0	1	0
Kongo (Brazzaville)	1	1	0	0
Kuba	1	1	0	0
Srbsko a Čierna Hora	1	0	0	1
Spolu	8	6	1*	1

* V roku 2006 sa DO neposkytovala, ide o 1 udelený azyl z humanitných dôvodov.

Zdroj: Výročná štatistická správa 2006 MÚ MV SR.

Tabuľka 9. Pozitívne rozhodnutia o žiadostiach o udelenie azylu (prvý stupeň) podľa dôvodu udelenia a štátneho občianstva (2007)

(v osobách)

Štátne občianstvo	Spolu	Udelený azyl z dôvodov uvedených v Ženevskom dohovore	Udelený azyl z humanitných dôvodov alebo poskytnutá DO	Udelený azyl z dôvodu zlúčenia rodiny
Irak	42	0	42	0
Sýria	13	2	11	0
Somálsko	9	0	9	0
Afganistan	6	0	6	0
Arménsko	5	0	5	0
Kuba	5	3	2	0
Irán	3	3	0	0
Palestína	3	1	2	0

Demokratická republika Kongo	2	0	1	1
Sudán	1	1	0	0
Ukrajina	1	0	0	1
Kamerun	1	0	1	0
Jemen	1	0	1	0
Pobrežie Slonoviny	1	1	0	0
Nigéria	1	0	1	0
Bez štátneho občianstva	2	1	1	0
Spolu	96	12	82*	2

* Výlučne poskytnutá doplnková ochrana, nebol udelený azyl z humanitných dôvodov.
Zdroj: Výročná štatistická správa 2007 MÚ MV SR.

2.1.3 Zmeny v udeľovaných štátútoch rôznym skupinám cudzincov

Vzhľadom na nízke počty udeleného azylu v Slovenskej republike ako aj na skutočnosť, že doplnková ochrana sa v roku 2006 neposkytovala, nie je možné porovnávať prípadné zmeny.

2.2 Právne a procedurálne zmeny v oblasti azylu a ich výklad

2.2.1 Legislatívne zmeny účinné od roku 2007

Zákonom č. 692/2006 Z. z. (novela zákona o azyle) sa s účinnosťou od 1. januára 2007 do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovala smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 (tzv. kvalifikačná smernica) o *minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu a obsah poskytovanej ochrany*. Touto novelou zákona o azyle sa o. i. zaviedla nová forma medzinárodnej ochrany – doplnková ochrana. Ide o najvýznamnejšiu zmenu oproti roku 2006. Nárok na poskytnutie doplnkovej ochrany sa posudzuje v rámci jednotnej azylovej procedúry. Nie je podstatné, či cudzinec požiadal o udelenie azylu, alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany, Migračný úrad v rámci konania o udelenie azylu vždy najprv posúdi splnenie podmienok na udelenie azylu a v prípade ich neexistencie posúdi, či žiadateľ o udelenie azylu spĺňa podmienky na

poskytnutie doplnkovej ochrany. To znamená, že súčasťou rozhodnutia o neudelení azylu je vždy aj výrok o poskytnutí doplnkovej ochrany, resp. jej neposkytnutí.

Doplnková ochrana sa tak ako vo väčšine členských štátov poskytuje žiadateľovi o udelenie azylu vtedy, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia (uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, mučenie alebo neľudské, alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo trest, vážne a individuálne ohrozenie života, alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu). Krajinou pôvodu sa na účely zákona o azyle rozumie štát alebo štáty, ktorých je cudzinec štátnym občanom, alebo v prípade osoby bez štátneho občianstva štát jeho/jej posledného bydliska.

Po splnení podmienok ustanovených zákonom o azyle sa poskytuje doplnková ochrana v SR na účel zlúčenia rodiny manželskému partnerovi cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, ich slobodným deťom do 18 rokov a v prípade, že je cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, mladší ako 18 rokov, aj jeho rodičom.

Doplnková ochrana sa poskytuje na jeden rok, po uplynutí tejto lehoty sa môže opakovane predlžovať. Pritom je cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, počas jej poskytovania oprávnený na prechodný pobyt na území Slovenskej republiky.

O poskytnutí doplnkovej ochrany rozhoduje Migračný úrad od začiatku roku 2007 a túto ochranu poskytol v uvedenom roku v 82 prípadoch (pozri časť 2.1.2). Išlo najmä o štátnych občanov Iraku, Sýrie, Somálska, Afganistanu a Arménska, pričom žiadatelia z Iraku tvorili viac ako polovicu cudzincov, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana.

Tabuľka 10. Poskytnutá doplnková ochrana podľa štátneho občianstva (2007)
(v osobách)

Štátne občianstvo	Neposkytnutá DO	Poskytnutá DO
Afganistan	26	6
Alžírsko	2	0
Arménsko	1	5
Bangladéš	37	0
Bielorusko	2	0
Čína	17	0
Gruzínsko	20	0
India	198	0
Irak	14	42
Irán	2	0
Jemen	0	1
Kamerun	4	1
Dem. rep. Kongo	0	1
Kuba	0	2
Libéria	1	0
Líbya	1	0
Macedónsko	2	0
Maroko	1	0
Moldavsko	13	0
Mongolsko	1	0
Nepál	4	0
Nigéria	4	1
Pakistan	192	0
Palestína	16	2
Rovníková Guinea	1	0
Ruská federácia	38	0
Somálsko	0	9
Srbsko	4	0

Srí Lanka	3	0
Sýria	8	11
Tadžikistan	2	0
Turecko	6	0
Ukrajina	9	0
Uzbekistan	1	0
Vietnam	15	0
Bez štátneho občianstva	1	1
Spolu	646	82

Zdroj: Výročná štatistická správa 2007 MÚ MV SR.

Ďalšou legislatívnou zmenou bolo prijatie nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 695/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 716/2002 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 288/2004 Z. z. Týmto nariadením bolo od 1. januára 2007 Chorvátsko zaradené do zoznamu bezpečných krajín pôvodu. Bulharsko, Rumunsko (vzhľadom na prijatie do Európskej únie) a Senegal (v dôsledku zmeny vnútro politickej situácie a zhoršenia úrovne ochrany a zabezpečenia dodržiavania ľudských práv) sa zo zoznamu bezpečných krajín pôvodu vypustili.

2.2.2 Procedurálne zmeny v oblasti azylu účinné v roku 2007

Od 1. 1. 2007 sa zaviedla jednotná azylová procedúra, čo znamená, že nárok na udelenie azylu aj poskytnutie doplnkovej ochrany sa posudzuje v rámci jedného konania o udelenie azylu. Bližšie pozri podkapitolu 2.2.1. Žiadosťou o udelenie azylu sa rozumie nielen vyhlásenie cudzinca na príslušnom policajnom útvere o tom, že žiada o udelenie azylu, ale aj vyhlásenie cudzinca o tom, že žiada o poskytnutie doplnkovej ochrany. Zavedením doplnkovej ochrany sa zvýšil počet cudzincov, ktorým sa v rámci konania o udelenie azylu poskytla medzinárodná ochrana.

03

Migrácia

Kapitola poskytuje pohľad na legálnu migráciu v Slovenskej republike. Od roku 2003 zaznamenáva Slovenská republika každoročne zvyšujúci sa počet prisťahovaných do SR. Prisťahovalectvo do SR ovplyvňujú najmä vstup SR do EÚ, pripojenie sa do Schengenského priestoru a ekonomický a hospodársky rozvoj SR v posledných rokoch. Štatistické údaje do tejto kapitoly poskytol ŠÚ SR a ÚHCP MV SR.

3.1 Analýza a výklad migračných štatistík

Štatistika zahraničného sťahovania spracúvaná v gescii Štatistického úradu SR je založená na evidencii prihlásenej migrujúcej osoby na trvalý pobyt v SR, resp. odhlásenej osoby z trvalého pobytu v SR. Zahraničným sťahovaním (prisťahovaním zo zahraničia, resp. vystáňovaním do zahraničia) sa teda podľa metodiky ŠÚ SR rozumie zmena krajiny trvalého pobytu bez ohľadu na štátne občianstvo (údaje sa používajú najmä na národné účely). Údaje o zahraničnom sťahovaní sa spracúvajú na mesačnej báze a prezentujú v publikáciách „Stav a pohyb obyvateľstva“ a „Pohyb obyvateľstva“ (demografická ročenka) s ročnou periodicitou. Štatistika zahraničného sťahovania spolu so štatistikou vnútorného sťahovania, t. j. sťahovania v rámci územia SR, je súčasťou demografickej štatistiky. Údaje pre demografickú štatistiku sa získavajú zo štatistického zisťovania o prirodzenom a migračnom pohybe obyvateľstva, ktoré každoročne organizuje Štatistický úrad SR štatistickými hláseniami (hlásenie o uzavretí manželstva obyv. 1-12, hlásenie o narodení OBYV 2-12, list o prehliadke mŕtveho a hlásenie o úmrtí OBYV 3-12, hlásenie o rozvode

OBYV 4-12, hlásenie o sťahovaní OBYV 5-12). Štatistické zisťovanie o pohybe obyvateľstva sa týka celej populácie s trvalým pobytom v SR vrátane cudzincov s trvalým pobytom. Je to úplné zisťovanie organizované a vykonávané na základe Programu štátnych štatistických zisťovaní. Program štátnych štatistických zisťovaní je legislatívny dokument, podľa ktorého vzniká spravodajským jednotkám podľa § 18 ods. 3 zákona NR SR č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike spravodajská povinnosť vzťahujúca sa na všetky štatistické zisťovania.

Demografická štatistika sa odvíja od výsledkov jednotlivých sčítaní obyvateľov. V SR je medzi dvomi sčítaniami zaužívaný proces bilancovania pohybu obyvateľstva (rebilancovanie výsledkov sčítania k 1. januáru príslušného roku, v ktorom sa uskutočňuje sčítanie, a následne každoročné bilancovanie pohybu obyvateľstva až do ďalšieho sčítania). Proces rebilancovania výsledkov sčítania ilustruje táto rovnica: stav obyvateľov 1. 1. v roku sčítania = stav obyvateľov k dátumu sčítania obyvateľov – počet narodených (od 1. 1. až do dátumu sčítania obyvateľov) + počet zomretých (od 1. 1. až do dátumu sčítania obyvateľov) – migračné saldo (od 1. 1. až do dátumu sčítania obyvateľov).

Na medzinárodné účely a pre naplnenie požiadaviek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane (ďalej nariadenie o štatistike migrácie) sa z migračnej štatistiky ŠÚ SR využívajú informácie o sťahovaní občanov SR. Informácie o sťahovaní cudzincov sa čerpajú z informačného systému „Evidencia cudzincov“ Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR. Štatistický úrad SR od referenčného roku 2003 intenzívne spolupracuje s Úradom hraničnej a cudzineckej polície MV SR na vývoji a implementácii nariadenia o štatistike migrácie do praxe.

Pokiaľ ide o terminológiu a naplnenie požiadaviek článku 3 nariadenia o štatistike migrácie, pojmom legálna migrácia sa rozumie vstup osoby na územie SR, pobyt na území SR a opustenie územia SR za podmienok, že sú splnené medzinárodné dohody a zákonné predpisy SR. Podmienky vstupu, pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky a opustenia územia SR upravuje zákon NR SR č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa tohto zákona sa za cudzinca považuje každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky alebo je osobou bez štátnej príslušnosti. Cudzincami sú teda občania iného štátu Európskej únie (ďalej EÚ), občania štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o európskom hospodárskom priestore (ďalej EHP), občania Švajčiarskej konfederácie a ich rodinní príslušníci, občania tretích krajín a občania bez štátnej príslušnosti. Pre vstup a pobyt občanov EÚ a európskeho hospodárskeho priestoru na Slovensku platí osobitný právny režim, ktorý ich zrovnoprávňuje s občanmi SR.

Pri udeľovaní pobytov v SR možno hovoriť o dvoch režimoch – registračnom

a povoľovacom. Registrácia sa týka občanov EÚ/EHP, kým ostatní cudzinci musia o povolenie na pobyt požiadať a následne im môže byť udelený.

Legálna migrácia je založená na prihlásení sa občanov európskeho hospodárskeho priestoru na pobyt a na udelení povolenia na pobyt občanom tretích krajín, a to podľa druhu a účelu pobytu. Podľa týchto zásad rozlišujeme v právnom systéme SR skupiny cudzincov podľa druhu na prechodný pobyt, na ktorý cudzinec nemá právny nárok, a trvalý pobyt. Podľa druhu pobytu sa kategorizujú účely pobytov cudzincov.

Pri prechodnom pobyte sú špecifikované účely:

- podnikanie,
- zamestnanie,
- štúdium,
- osobitná činnosť,
- zlúčenie rodiny.

Pri trvalom pobyte sú účely viazané na:

- manžela občana Slovenskej republiky,
- cudzince s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky – deti, závislý príbuzný,
- záujem Slovenskej republiky.

Podľa druhu a charakteru pobytu sa do migračných štatistík poskytovaných Eurostatu zahrnuli skupiny cudzincov s trvalým a prechodným pobytom na území Slovenskej republiky.

Do počtu prisťahovaných a celkového stavu obyvateľov s obvyklým pobytom na území SR sú zahrnutí aj cudzinci, ktorým bol udelený azyl a súčasne im bolo udelené povolenie na trvalý pobyt na území SR, a osoby, ktorým bola udelená doplnková ochrana a bolo im súčasne udelené povolenie na prechodný pobyt. Žiadatelia o medzinárodnú ochranu nie sú započítaní do počtu prisťahovaných a do celkového počtu osôb s legálnym pobytom na území SR. Osoby s tolerovaným pobytom na území Slovenskej republiky tiež nie sú započítané do počtu prisťahovaných ani do celkového počtu osôb s legálnym pobytom, čo vyplýva z charakteru druhu príslušného pobytu (maximálna dĺžka tolerovaného pobytu sa udeľuje na 180 dní a môže sa opakovane predĺžiť).

3.1.1 Migračné toky v Slovenskej republike

Analyzované migračné toky v tejto časti sú rozdelené podľa zdroja, z ktorého sa čerpali štatistické údaje, a to buď ŠÚ SR, alebo ÚHCP MV SR. V tabuľke 11 sú prezentované údaje ŠÚ SR o zahraničnom sťahovaní, založené na báze zmeny

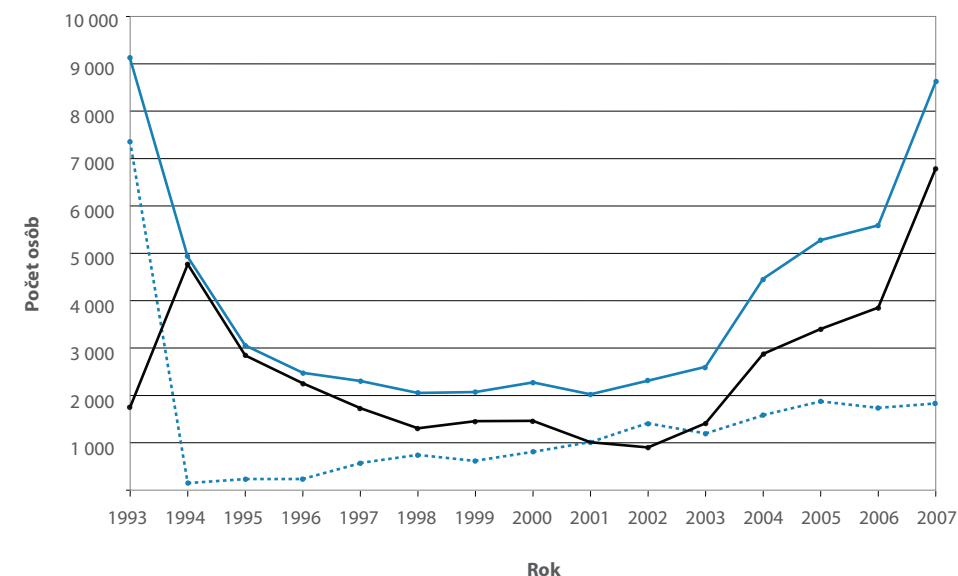
trvalého pobytu migrujúcej osoby od roku 2002 do roku 2007 (v prílohe je uvedený časový rad od vzniku Slovenskej republiky roku 1993 až do roku 2007 vrátane).

Tabuľka 11. Zahraničné sťahovanie obyvateľov SR (2002 – 2007)
(v osobách)

Ukazovateľ	Rok					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Objem sťahovania	3 723	3 797	6 046	7 149	7 324	10 455
Pristťahovaní	2 312	2 603	4 460	5 276	5 589	8 624
Vystťahovaní	1 411	1 194	1 586	1 873	1 735	1 831
Saldo sťahovania	901	1 409	2 874	3 403	3 854	6 793

Zdroj: ŠÚ SR.

Graf 2. Zahraničné sťahovanie obyvateľov na báze trvalého pobytu v SR (1993 – 2007)

Zdroj: ŠÚ SR.

V rokoch 1995 - 2003 bola zahraničná migrácia podľa výsledkov ŠÚ SR stabilizovaná.

Rok 2004 sa vyznačuje vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a voľným pohybom osôb v rámci Európskej únie. V tejto súvislosti sa zmenila legislatíva o pobyte cudzincov a občania EHP, ktorí majú v úmysle zotrvať na území SR dlhšie ako 3 mesiace, sú povinní prihlásiť sa na trvalý pobyt na území SR. Táto skutočnosť sa prejavila aj v počte prístahovaných v ostatných rokoch.

Rozšírenie Európskej únie od 1. januára 2007 o Bulharsko a Rumunsko zabezpečilo trend zvyšovania intenzity migračného pohybu obyvateľstva. Objem zahraničného sťahovania medzi Slovenskou republikou a zahraničím dosiahol 10 455 osôb, čo je oproti predvstupovému obdobiu Slovenska do EÚ takmer trojnásobok. Nárast počtu zahraničných prístahovaných sa odráža na vzraste salda sťahovania, ktoré v roku 2007 dosiahlo hodnotu 6 793 osôb, z toho 5 166 mužov. Slovenská republika tak zostáva migračne ziskovou krajinou.

Dlhodobu najväčší podiel prístahovaných obyvateľov na trvalý pobyt do SR je z európskych krajín. V roku 2007 (pozri tabuľku 12) to bolo 91 % prístahovaných. Prístahovaní z Ázie tvorili 4,2 % a z Ameriky 3,5 %. Najmenej prístahovaných pochádza z Austrálie a Oceánie a Afriky (okolo 50 osôb ročne). Medzi krajiny, z ktorých prichádza najviac imigrantov, patria jednoznačne okolité krajiny Slovenskej republiky. Do roku 2006 sa najviac osôb prístahovalo z Českej republiky, z Nemecka a z Poľska. Rozšírenie Európskej únie v roku 2007 spôsobilo nárast prístahovaných práve z nových krajín EÚ, najmä z Rumunska 2 465 osôb (29 %). Na ďalších miestach zostala Česká republika s počtom prístahovaných 1 178 osôb (14 %) a Nemecko 733 osôb (8 %).

Cieľovými krajinami emigrácie zo Slovenskej republiky zostávajú európske štáty. V roku 2007 tam smerovalo až 92 % vystahovaných. Najvyššia intenzita emigrácie do konkrétnych krajín Európy spojená so zmenou trvalého pobytu je do Českej republiky, Nemecka a Rakúska. Druhou významnejšou oblasťou emigrácie je Amerika, z nej takmer výlučne USA a Kanada. Ostatné kontinenty nepredstavujú významnejšie ciele pre obyvateľov Slovenska. Počet štatisticky evidovaných vystahovaných zo SR do zahraničia (t. j. prípadov formálneho ukončenia trvalého pobytu) v roku 2007 dosiahol 1 831 osôb a bol o 96 osôb vyšší ako v roku 2006.

Tabuľka 12. Zahraničné sťahovanie podľa pohlavia a kontinentu (2007)
(v osobách)

Kontinent sťahovania	Prístahovaní		Vystahovaní		Prírastok sťahovaním	
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Spolu	8 624	5 956	2 668	1 831	790	1 041
Afrika	53	42	11	1	1	0
Amerika	299	168	131	110	42	68
Austrália a Oceánie	33	21	12	13	6	7
Ázia	365	201	164	22	15	7
Európa	7 874	5 524	2 350	1 685	726	959
štruktúra sťahovania (%)						
	prístahovaní			vystahovaní		
Spolu	100,0	69,1	30,9	100,0	43,1	56,9
Afrika	0,6	0,5	0,1	0,1	0,1	0,0
Amerika	3,5	1,9	1,6	6,0	2,3	3,7
Austrália a Oceánie	0,4	0,2	0,1	0,7	0,3	0,4
Ázia	4,2	2,3	1,9	1,2	0,8	0,4
Európa	91,3	64,1	27,2	92,0	39,6	52,4
	prírastok sťahovaním			prírastok sťahovaním		
Spolu	100,0	76,0	24,0	100,0	76,0	24,0
Afrika	0,8	0,6	0,2	0,8	0,6	0,2
Amerika	2,8	1,9	0,9	2,8	1,9	0,9
Austrália a Oceánie	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1
Ázia	5,0	2,7	2,3	5,0	2,7	2,3
Európa	91,1	70,6	20,5	91,1	70,6	20,5

Zdroj: ŠÚ SR.

Z hľadiska pohlavia sa prísťahúva viac mužov, v roku 2007 bol pomer prísťahovaných mužov k prísťahovaným ženám 2 : 1. Medzi vystahovanými prevládajú, naopak, ženy. V celkovom prírastku sťahovania tvoria muži vyše 70 %.

Do migračných pohybov sa zapájajú najmä osoby v produktívnom veku (15 – 64 rokov). V roku 2007 prísťahovaní tejto vekovej skupiny tvorili 90 % všetkých imigrantov, vystahovaní 84 % zo všetkých evidovaných emigrantov. V roku 2007 pribudlo Slovenskej republike v dôsledku zahraničného sťahovania vyše 6 200 osôb v produktívnom veku.

Intenzívne migračné prúdy sa evidovali aj medzi SR a ČR. V roku 2007 sa evidovalo 1 178 osôb prísťahovaných z ČR a 775 vystahovaných do ČR.

Z celkového počtu 8 624 prísťahovaných na trvalý pobyt malo 1 417 (16,4 %) osôb slovenské občianstvo. Najväčší podiel prísťahovaných mužov (občanov SR) podľa veku tvorila skupina 25 – 39-ročných (34 %), z čoho možno usúdiť, že ide o ekonomickú migráciu. Muži, ktorí sa vracali na trvalý pobyt z Európy, sa podieľali na prísťahovaní 38,5 %, z toho z krajín EÚ 25 bol podiel 29,3 %. Podiel mužov prísťahovaných z Ameriky na trvalý pobyt dosiahol 9 %. Najviac žien so štátnym občianstvom SR sa prísťahovalo na trvalý pobyt na územie SR vo vekovej skupine 25 – 34-ročných (34,4 %). Najväčší podiel z prísťahovaných žien mali osoby vracajúce sa z Európy (38,8 %) a z Ameriky (7,6 %).

Z 1 831 vystahovaných osôb z trvalého pobytu zo Slovenskej republiky malo slovenské občianstvo 1 574 osôb (86 %). Podiel mužov so slovenským občianstvom na celkovom počte vystahovaných tvoril 32 %, z toho vystahovaní do Európy tvorili 58,1 % podiel, do Ameriky 4,1 %. Ženy s občianstvom SR sa na vystahovaní podieľali 54 %, z toho najviac, až 58,1 %, sa vystahovalo do Európy a 4,1 % do Ameriky. Podľa veku sa vystahovalo až 51,6 % žien vo vekovej skupine 25 – 34-ročných.

Tabuľka 13. Zahraničné sťahovanie podľa pohlavia a skupín štátneho občianstva migrantov (2007)
(v osobách)

Skupina štátneho občianstva	Prísťahovaní			Vystahovaní			Prírastok sťahovaním		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Spolu	8 624	5 956	2 668	1 831	790	1 041	6 793	5 166	1 627
Cudzinci	7 207	5 227	1 980	257	204	53	6 950	5 023	1 927
Európa	8 201	5 715	2 486	1 819	785	1 034	6 382	4 930	1 452
EÚ 27	7 832	5 524	2 308	1 810	782	1 028	6 022	4 742	1 280
EÚ 25	4 917	3 294	1 623	1 781	754	1 027	3 136	2 540	596
Afrika	44	35	9	0	0	0	44	35	9
Amerika	65	41	24	3	0	3	62	41	21
Ázia	311	164	147	9	5	4	302	159	143
Austrália a Oceánia	3	1	2	0	0	0	3	1	2
	štruktúra sťahujúcich sa podľa skupiny štátneho občianstva (%)								
Spolu	100,0	69,1	30,9	100,0	43,1	56,9	100,0	76,0	24,0
Cudzinci	83,6	60,6	23,0	14,0	11,1	2,9	102,3	73,9	28,4
Európa	95,1	66,3	28,8	99,3	42,9	56,5	93,9	72,6	21,4
EÚ 25	90,8	64,1	26,8	98,8	42,7	56,1	88,7	69,8	18,8
EÚ 15	57,0	38,2	18,8	97,3	41,2	56,1	46,2	37,4	8,8
Afrika	0,5	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	0,1
Amerika	0,8	0,5	0,3	0,2	0,0	0,2	0,9	0,6	0,3
Ázia	3,6	1,9	1,7	0,5	0,3	0,2	4,4	2,3	2,1
Austrália a Oceánia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Podiel na prírastku sťahovaním (%)								
Spolu									
Cudzinci									
Európa									
EÚ 25									
EÚ 15									
Afrika									
Amerika									
Ázia									
Austrália a Oceánia									

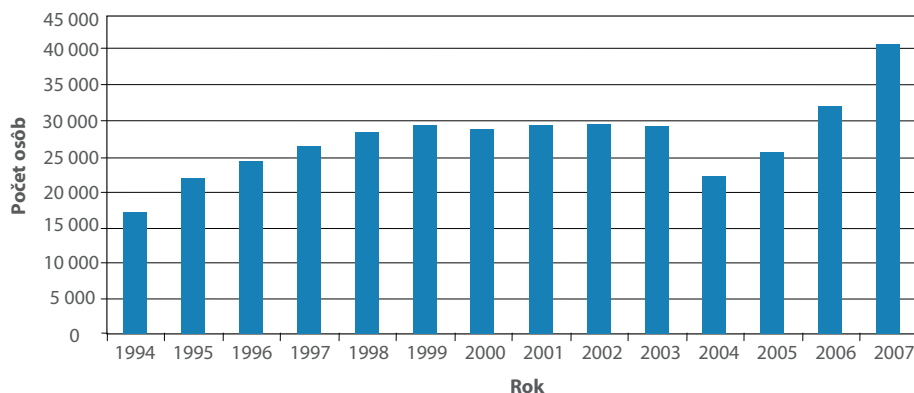
V štatistikách spracovaných ŠÚ SR v spolupráci s Úradom hraničnej a cudzineckej polície MV SR, ktoré uvádzame ďalej, sa prezentuje koncept obvyklého pobytu, to znamená, že osoba má na území SR legálny pobyt rok a viac alebo má úmysel zotrvať na území SR rok a viac.

Tabuľka 14. Prehľad počtu osôb s registrovaným pobytom a s udeleným povolením na pobyt na konci referenčného obdobia
(v osobách)

Udelené pobyty spolu	Rok					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	29 505	29 219	22 108	25 635	32 150	40 904

Zdroj: ÚHCP MV SR.

Graf 3. Cudzinci s legálnym pobytom na území SR na konci referenčného obdobia

Zdroj: ÚHCP MV SR.

Na konci referenčného roku 2007 na území SR pobývalo 40 904 cudzincov s registrovaným pobytom a s platným udeleným pobytom (trvalý a prechodný pobyt = obvyklý pobyt), čo bolo o 8 754 viac ako v predchádzajúcom roku.

Tabuľka 15. Počet osôb podľa štátneho občianstva s registrovaným pobytom a s udeleným povolením na pobyt podľa druhu pobytu k 31. 12. 2007
(v osobách)

Štátne občianstvo	Druh pobytu			Spolu
	trvalý pobyt	prechodný pobyt	tolerovaný pobyt	
Česká republika	5 849	85	24	5 958
Poľsko	3 990	19	2	4 011
Ukrajina	2 240	1 531	62	3 833
Rumunsko	2 948	58	7	3 013
Nemecko	2 849	30	4	2 883
Maďarsko	2 693	10	10	2 713
Rakúsko	1 456	14	3	1 473
Vietnam	771	663	18	1 452
Rusko	958	390	18	1 366
Čína	434	765	6	1 205
Srbsko a Čierna Hora	167	1 021	7	1 195
Kórea	552	585	0	1 137
Francúzsko	1 119	16	1	1 136
Bulharsko	984	0	0	984
Taliansko	948	20	0	968
Ostatné	27 958	5 207	162	33 327
Spolu	33 258	7 646	310	41 214

Zdroj: ÚHCP MV SR.

Z celkového počtu cudzincov s registrovaným a s udeleným platným pobytom na konci roku 2007 až 81 % boli cudzinci s trvalým pobytom, 19 % osoby s prechodným pobytom a menej ako 1 % osoby s tolerovaným pobytom. Tabuľka 15 prezentuje najčastejší výskyt osôb podľa štátneho občianstva a druhu pobytu na konci roku 2007 z evidencie cudzincov ÚHCP MV SR.

Údaje za zahraničnú migráciu uvedené v tabuľke 16 od referenčného roku 2003 zahŕňajú v počte prístahovaných a vystahovaných osoby, ktoré napĺňajú kritériá obvyklého pobytu, to znamená, že majú na území SR legálny pobyt rok a viac alebo majú úmysel zotrvať na území SR rok a viac. Keďže tento koncept je dátovo

dostupný za roky 2003 – 2007, v analytickej časti budeme porovnávať uvedené časové obdobie. Slovenská republika v roku 2007 zaznamenala stúpajúci rast objemu sťahovania. Oproti roku 2003 sa počet sťahujúcich osôb zvýšil takmer štvornásobne. Celkový počet prisťahovaných sa zvýšil viac ako dvojnásobne. Počet vystahovaných oproti roku 2003 mierne klesol. Slovenská republika získala zahraničným sťahovaním v hodnotenom roku 12 695 obyvateľov, kým v roku 2003 to bolo iba 1 409 obyvateľov.

Z celkového počtu prisťahovaných osôb v roku 2007, ktoré sa registrovali na trvalý pobyt alebo im bolo udelené povolenie na prechodný pobyt, tvorili cudzinci až 91 %. Slováci, ktorí sa vrátili z dlhodobého pobytu v cudzine a prihlásili sa znovu na trvalý pobyt, boli zastúpení 9 %. Takmer 83 % prisťahovaných malo štátne občianstvo európskych krajín vrátane Slovenska, 13 % malo občianstvo ázijských krajín, 3 % krajín amerického kontinentu, 1 % krajín Afriky a zanedbateľné zastúpenie mali prisťahovaní so štátnym občianstvom krajín Austrálie a Oceánie.

V rámci skupiny krajín európskeho občianstva najväčší podiel na počte prisťahovaných podľa štátneho občianstva mali Rumunsko (23 %), Česká republika, Ukrajina (9 %), Bulharsko, Maďarsko (6 %) a Poľsko (5 %). Najväčší podiel imigrantov so štátnym občianstvom ázijských krajín mali Kórejská republika, Vietnam (27 %) a Čína (21 %). Z amerického kontinentu malo najviac imigrantov štátne občianstvo USA (67 %), Kanady (10 %) a Brazílie (7 %).

Z celkového počtu vystahovaných osôb, ktoré sa odhlásili z trvalého alebo prechodného pobytu, a osôb, ktorým sa skončila platnosť povolenia na pobyt, cudzinci tvorili 56 % podiel. Slováci sa na celkovom počte vystahovaných podieľali 44 %. Takmer 83 % vystahovaných malo štátne občianstvo európskych krajín vrátane Slovenska, 11 % ázijských krajín, 5 % amerických krajín, 1 % afrických krajín a zanedbateľné zastúpenie mali vystahovaní so štátnym občianstvom krajín Austrálie a Oceánie.

V rámci skupiny občianstiev krajín Európy najväčší podiel na počte vystahovaných podľa štátneho občianstva mali okrem občanov Slovenska (53 %) Ukrajina (9 %), Rumunsko a Nemecko (8 %), Bulharsko (5 %) a Česká republika (3 %). Najväčší podiel emigrantov so štátnym občianstvom ázijských krajín mali Kórejská republika (38 %), Čína (13 %), Vietnam, Bangladéš (8 %) a Izrael (7 %). Z amerického kontinentu boli počtom vystahovaných zo SR najviac zastúpené krajiny USA (69 %), Kanada (10 %) a Brazília (8 %).

Tabuľka 16. Počet obyvateľov a zahraničné sťahovanie v SR (2002 – 2008)
(v osobách)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vybrané ukazovatele							
Počet obyvateľov SR (stav k 1. 1.)	5 378 951	5 379 161	5 380 053	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 988
Objem sťahovania	.	5 027	16 915	12 194	15 695	19 835	x
Prisťahovaní zo zahraničia	.	6 551	10 390	9 410	12 611	16 265	x
Vystahovaní do zahraničia	.	4 777	6 525	2 784	3 084	3 570	x
Saldo sťahovania	.	1 409	3 865	6 626	9 527	12 695	x

Zdroj: ŠÚ SR, ÚHCP MV SR.

3.1.2 Obyvateľstvo podľa štátneho občianstva v roku 2007

Vývoj počtosti populácie Slovenskej republiky v hodnotenom období ovplyvňuje do istej miery okrem iného aj saldo sťahovania, ktoré je dlhodobo kladné, či už vychádzame zo zisťovania o sťahovaní na základe zmeny trvalého pobytu osoby, alebo obvyklého pobytu. Slovenská republika mala 1. 1. 2008 spolu 5 400 998 obyvateľov, z toho bolo 5 360 094 občanov SR, čo predstavuje 99,24 %, a 40 904 cudzincov, ktorí sa podieľali na štruktúre obyvateľov s obvyklým pobytom 0,76 %. Z celkového počtu cudzincov na území SR až 63,34 % tvorili občania EÚ 27. Občania pôvodných krajín EÚ predstavovali v štruktúre cudzincov 31,64 % podiel. Občania tretích krajín tvorili v štruktúre cudzincov 36,66 % podiel.

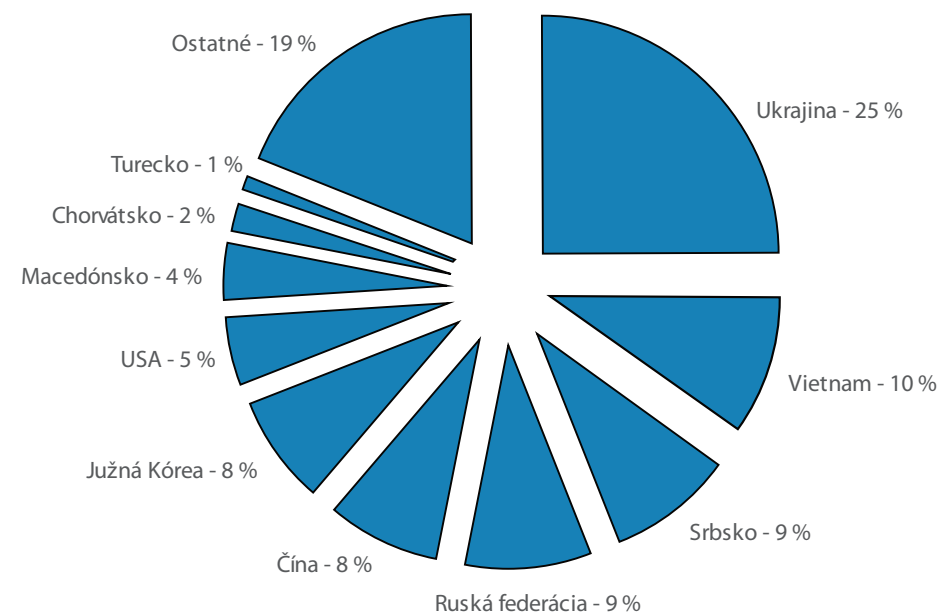
Tabuľka 17. Obyvateľstvo SR podľa hlavných skupín štátneho občianstva (1. 1. 2008)
(v osobách)

Obyvateľstvo podľa štátneho občianstva	Celkový počet	Podiel na obyvateľstve (%)
Obyvateľstvo spolu	5 400 998	100,00
Občania SR	5 360 094	99,24
Občania EÚ 27	25 909	0,47
- z toho občania EÚ 10	12 944	0,24
- z toho občania EÚ 2 (Bulharsko, Rumunsko)	3 990	0,07
Občania tretích krajín	14 995	0,28

Zdroj: ŠÚ a ÚHCP MV SR.

Najpočetnejšími skupinami občanov tretích krajín k tomu istému referenčnému dátumu boli občania Ukrajiny (3 745 osôb), Vietnamu (1 432), Srbska (1 418), Ruskej federácie (1 354), Číny (1 198), Južnej Kórey (1 136), Spojených štátov amerických (769), Macedónska (651), Chorvátska (328), Turecka (171). Celkový počet osôb z ostatných tretích krajín s obvyklým pobytom bol 2 793. Ak porovnáme početnosť občanov tretích krajín v ročnom predstihu, 1. 1. 2007 zistíme iba veľmi malé odchýlky v poradí: Ukrajina (3 925 osôb), Ruská federácia (1 311), Vietnam (1 060), Čína (887), Južná Kórea (836), Srbsko a Čierna Hora (740), Spojené štáty americké (701). Z toho vyplýva, že medziročne pribudli najmä občania Vietnamu (nárast o 372 osôb), Číny (nárast o 311 osôb) a Južnej Kórey (nárast o 300 osôb), čo je ovplyvnené investíciami v SR a podnikateľským zázemím predchodcov z týchto krajín.

Graf 4. Štruktúra občanov tretích krajín na území SR, k 1.1. 2008

Zdroj: ÚHCP P PZ.

3.1.3 Povolenia na pobyt: celkový ročný súčet prvých vydaných povolení v roku 2007

Slovenská republika postupne od roku 2006 prijímala množstvo opatrení na obmedzenie nelegálnej migrácie, ale aj opatrenia na podporu legálnej migrácie a posilnenie trhu práce kvalifikovanými pracovníkmi. V roku 2007 malo na území Slovenskej republiky povolený pobyt 14 995 štátnych občanov tretích krajín. Oproti roku 2006 narástol počet povolených pobytov štátnych občanov tretích krajín celkovo o 16 %. Vzostupný trend sa zaznamenával po roku 2005, pričom tento trend spôsobilo najmä hospodársko-ekonomické smerovanie Slovenskej republiky. Uvedené údaje však predstavujú celkový počet povolených pobytov štátnym občanom tretích krajín v SR, pretože štatistické údaje o prvých povoleniach na pobyt informačný systém, ktorý sa používa v súčasnosti, neposkytuje. Informačné systémy na evidenciu cudzincov sa vyvíjajú od roku 2005 a ich cieľom je sprehľadniť evidenciu migrácie a zároveň vytvoriť databázu na zber údajov pre európske inštitúcie. Informačné systémy sa postupne skvalitňujú až do súčasnosti a prispôbujú sa požiadavkám na zber potrebných údajov. V roku 2007 sa po

dvoch rokoch prevádzky informačný systém na evidenciu cudzincov niekoľkokrát modifikoval.

3.2 Právne, politické a medzinárodné súvislosti a ich výklad

3.2.1 Hlavné trendy a vývoj v oblasti migračnej politiky

Od 1. januára 2007 nadobudol účinnosť zákon č. 693/2006 Z. z, ktorým sa dopĺňa zákon č. 48/2002 o pobyte cudzincov.² Týmto zákonom sa do zákona o pobyte transponovali tri smernice Európskej únie:

- smernica Rady 2004/81/ES o povoleniach na trvalý pobyt vydávaných štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prisťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi (ďalej smernica o pobyte obetí obchodovania s ľuďmi);
- smernica Rady 2005/71/ES o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu (ďalej smernica o prijímaní vedeckých pracovníkov);
- smernica Rady 2004/114/ES o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdií, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľníckej služby (ďalej smernica o prijímaní na účely štúdií).

Zásadná úprava zákona o pobyte cudzincov je obsiahnutá v častiach o udeľovaní tolerovaného pobytu. Do ustanovenia zákona o pobyte cudzincov sa doplnili dôvody zániku tolerovaného pobytu v prípade, ak cudzinec požiadal o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany, alebo mu bolo udelené povolenie na prechodný pobyt, alebo povolenie na trvalý pobyt. Dôvodom zániku tolerovaného pobytu cudzinca, ktorému bolo poskytnuté dočasné útočisko, je skutočnosť, že mu zanikne poskytovanie dočasného útočiska.

V častiach zákona o povoľovaní pobytov boli doplnené a upravené novelou časti, ktoré presnejšie formulovali jednotlivé druhy pobytov. Rovnako sa detailnejšie definoval účel pobytu.

Zákon ďalej obsahuje aj novelu zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, ktorou sa upravujú správne poplatky za udeľovanie víz v súlade so Schengenským acquis.

² Zákon 693/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinný od 1. 1. 2007.

Na konci roku 2007 bol prijatý zákon č. 342/2007 Z. z., ktorý vstúpil do platnosti dňa 26. 12. 2007 a upravil zákon o pobyte cudzincov. Súčasťou novely zákona o pobyte cudzincov boli úpravy týkajúce sa zaradovania nežiaducich osôb do Schengenského informačného systému a zjednotenie zákona o pobyte cudzincov so spoločnými konzulárnymi pokynmi, týkajúcimi sa udeľovania víz. Spoločné konzulárne pokyny pre udeľovanie víz sú priamo aplikovateľné právne predpisy Európskej únie.

Rovnako aj v časti administratívne vyhostenie bolo nevyhnutné vykonať zmeny v dôvodoch administratívneho vyhostenia vyplývajúce z praktických skúseností a rozšíriť ich. Zo zákona sa vypustila možnosť policajného útvaru prikázať cudzincovi zdržiavať sa na prikázanom mieste do nadobudnutia právoplatnosti o administratívnom vyhostení. Dôvodom je fakt, že odvolanie cudzinca voči administratívnomu vyhosteniu nemá odkladný účinok, a teda cudzinec musí opustiť územie Slovenskej republiky, čo by v danom prípade bolo prekážkou administratívneho vyhostenia.

V priamej súvislosti so zákonom o pobyte cudzincov je zákon o azyle (bližšie pozri časť 2.2.1), ktorého predmetom je poskytovať medzinárodnú ochranu tým cudzincom, ktorým v krajine pôvodu hrozí prenasledovanie z dôvodu rasy, náboženstva, národnosti, politickej príslušnosti či príslušnosti k určitej sociálnej skupine.

3.2.2 Existujúce dôvody prijímania a neprijímania migrantov v roku 2007

Dôvody prijímania migrantov

Príliv cudzincov je okrem iných faktorov podmienený pull faktormi krajiny, do ktorej vstupujú. Slovenská republika po hospodársko-ekonomických opatreniach v posledných rokoch postupne zaznamenávala rozmach hospodárstva, čo motivovalo cudzincov usadiť sa na území SR. O stúpajúcom trende prílivu legálnych migrantov na územie SR svedčí aj fakt, že v roku 2007 bolo celkovo povolených 14 995 pobytov, pričom v roku 2006 ich bolo len 12 912.

Vzostupný trend, nárast o 34 %, sa zaznamenal aj pri registrácii občanov EHP. Najväčší podiel mali najmä štátni občania Rumunska, ktorých počet sa oproti roku 2006 zvýšil o 2 608 osôb, čo predstavovalo nárast približne o 722 %. Expanziu štátnych príslušníkov Rumunska okrem iných faktorov spôsobil najmä fakt, že Rumunsko 1. 1. 2007 vstúpilo do Európskej únie. V zastúpení ostatných štátnych príslušností sa v roku 2007 nezaznamenali výrazné výkyvy oproti roku 2006.

V rámci porovnania roku 2007 a 2006 sa nezaznamenal výrazný nárast v žiadostiach

o udelenie povolenia na prechodný pobyt alebo o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky. Nárast sa pohyboval na úrovni asi 6,5 %.

Najčastejšie dôvody udelenia povolenia na pobyt a prijatia migrantov boli v roku 2007 najmä podnikanie, zamestnanie, štúdium, zlúčenie rodiny, osobitná činnosť a záujem SR. V kategórii zlúčenie rodiny sa oproti roku 2006 zaznamenal mierny pokles asi o 3,3 % a v kategórii študijná činnosť mierny nárast o 12 %. Najvyšší nárast v udelených povoleniach na pobyt, asi o 23 % v roku 2007 oproti roku 2006, sa zaznamenal v kategórii z dôvodu podnikania alebo zamestnania, kde sa najviac odzrkadlil hospodársky rozmach Slovenskej republiky. Zvýšenie počtu udelených pobytov na území Slovenskej republiky z dôvodu podnikania alebo zamestnania spôsobilo aj uvoľnenie pracovných miest na slovenskom trhu práce a záujem o vykonávanie podnikateľských aktivít. Štruktúra cudzincov s povoleným pobytom podľa štátneho občianstva sa výrazne nemenila a stále sa v prevažnej miere vyskytovali rovnaké skupiny štátnych občanov (Ukrajina, Vietnam, Čína, Kórea).

Dôvody neprijatia migrantov

Zákon o pobyte cudzincov taxatívne vymedzuje rozsah dôvodov na zamietnutie žiadosti o pobyt občanov tretích krajín. Najčastejšie dôvody na zamietnutie žiadosti sú:

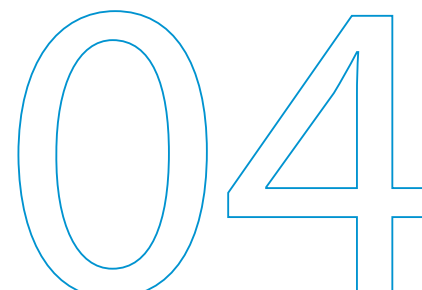
- cudzinec je nežiaducou osobou,
- je hrozbou pre národnú bezpečnosť,
- úmyselne uvedie nepravdivé alebo nesprávne údaje,
- nesplní podmienky na udelenie pobytu.

3.2.3 Európske a medzinárodné faktory súvisiace so zmenami v oblasti migrácie v SR

V kontexte Slovenskej republiky bolo dôležitým európskym a medzinárodným faktorom súvisiacim so zmenou v oblasti migrácie rozšírenie EÚ o Rumunsko a Bulharsko. Najvyšší nárast registrovaného pobytu oproti roku 2006 je prezentovaný skupinou štátnych občanov Rumunska (nárast o 722 %).

Ďalším faktorom súvisiacim s migráciou je nepochybne rozšírenie Schengenského priestoru a zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach. Kontroly na štátnych hraniciach s Poľskom, Českom, Rakúskom a Maďarskom sa prestali vykonávať od 21. 12. 2007. Keďže kontroly sa zrušili až koncom roka, vplyv tohto faktora sa prejavil naplno až v roku 2008.

Migráciu v SR ovplyvnili aj legislatívne zmeny, napr. transpozícia smerníc EÚ (bližšie pozri časť 3.2.2).

Odopretie vstupu, zadržanie a vyhostenie cudzincov

Kapitola poskytuje prehľad hlavných kategórií z oblasti nelegálnej migrácie. Významným faktorom, ktorý ovplyvnil tieto kategórie v referenčnom roku 2007, boli zmeny v technickom zabezpečení štátnej hranice s Ukrajinou, technická vybavenosť útvarov a navýšenie počtu príslušníkov polície na slovensko-ukrajinskej hranici.

Štatistické údaje do tejto kapitoly poskytol ÚHCP MV SR, ktorý zároveň poskytuje tieto údaje Eurostatu.

4.1 Analýza a výklad štatistík

4.1.1 Odopretie vstupu

V oblasti vývoja migrácie cudzincov v roku 2007 nastala zásadná zmena na konci roku 2007. Slovensko dňa 21. 12. 2007 zrušilo vykonávanie kontrol na vnútorných hraniciach, a tým aj kontrolu osôb prechádzajúcich cez vnútornú schengenskú hranicu.

Hlavnými príčinami poklesu odopretí vstupu na hraničných priechodoch a zmien v štruktúre cudzincov podľa občianstva v roku 2007 oproti roku 2006 boli:

- vstup Bulharska a Rumunska do EÚ,
- legislatívna zmena súvisiaca s odopretím vstupu občanom EHP (pozri podkapi-

tolu 4.2.1),

- zrušenie kontrol na vnútornej hranici od 21. 12. 2007.

V roku 2007 sa celkovo evidovalo 1 832 odopretí vstupu, čo oproti roku 2006 predstavuje pokles približne o 38 %. Najčastejšie sa odoprel vstup cudzincom z týchto dôvodov:

- nemali platné vízum alebo povolenie na pobyt (766 osôb – 41 % z celkového počtu cudzincov, ktorým sa odoprel vstup),
- nemali príslušné dokumenty na zdôvodnenie účelu a podmienok pobytu (475 – 25 % z celkového počtu cudzincov, ktorým sa odoprel vstup),
- nemali dostatok prostriedkov na živobytie na obdobie a druh pobytu alebo prostriedkov na návrat do krajiny pôvodu, alebo na tranzit (341 – 18 %).

Tieto príčiny odopretí vstupu kopírujú rok 2006.

Najpočetnejšiu skupinu migrantov, ktorým sa odoprel vstup na územie SR v roku 2007, tvorili občania Ukrajiny (1 394), Moldavska (174), Indie (59) a ostatné štátne občianstva (205).

Zmeny v kategórii odopretia vstupu počas referenčného obdobia boli ovplyvňované aj vývojom medzinárodnej situácie a prijímaním medzinárodných zmlúv. Z tohto dôvodu sa zaznamenal výrazný pokles odopretí vstupu občanov Turecka (89 %), ktorí v roku 2006 tvorili skupinu s počtom 161 osôb, pričom v roku 2007 sa zaznamenalo len 18 osôb, ktorým sa odoprel vstup. Vyplyvalo to zo zmeny vízovej politiky, keď občania Turecka boli vyňatí z kategórie osobitného vízového režimu, a teda zaobstaranie víz sa pre nich stalo jednoduchším. Pokles sa zaznamenal aj u štátnych občanov Číny (71 %) a Vietnamu (85 %). Štátni občania týchto krajín v roku 2007 volili pre vstup na územie Slovenskej republiky možnosť využiť udelenie niektorého z druhov pobytov. Štandardne najpočetnejšiu skupinu štátneho občianstva tvorili občania Ukrajiny (76 % z celkového počtu odopretí vstupu), čo vyplýva z geografickej polohy Ukrajiny, ktorá má spoločnú hranicu so Slovenskou republikou, a teda aj pokusy o prechod sú najpočetnejšie.

Tabuľka 18. Odopretie vstupu na územie SR (2001 – 2007)

(v osobách)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet odopretí vstupu	32 159	21 628	18 201	19 896	7 428	2 955	1 832

Zdroj: ÚHCP.

Tabuľka 19. Odopretie vstupu na územie SR podľa úseku ŠH (2007)

(v osobách)

Štátna hranica	HUN	UKR	POL	CZE	AUT	Letiská
2007	93	1 292	34	226	70	140

Zdroj: ÚHCP.

Tabuľka 20. Odopretie vstupu podľa štátneho občianstva (2006 – 2007)

(v osobách)

Rok 2006		Rok 2007	
Štátne občianstvo	počet	Štátne občianstvo	počet
Ukrajina	1 273	Ukrajina	1 394
Srbsko a Čierna Hora	232	Moldavsko	174
Rumunsko	208	India	59
Turecko	161	Čína	35
Čína	121	Ruská federácia	25
Moldavsko	111	Turecko	18
Vietnam	86	Srbsko a Čierna Hora	18
Ruská federácia	83	Sýria	18
India	59	Vietnam	13
Juhoafrická republika	59	Irak	6
Ostatné	562	Ostatné	71
Spolu	2 955	Spolu	1 832

Zdroj: ÚHCP.

4.1.2 Zadržaní cudzinci

V roku 2007 bolo celkovo zadržaných 6 110 cudzincov, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2006 pokles o 20 %. Tento trend možno pripísať najmä opatreniam na hranici s Ukrajinou, ktoré sa prijímali z dôvodu splnenia podmienok vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru. Personálne posilňovanie hranice, materiálne zabezpečenie a technické vybavenie postupne znemožnili jednoduchší neoprávnený vstup občanov tretích krajín cez uvedený úsek štátnej hranice.

V štruktúre podľa štátneho občianstva nenastali výrazné zmeny. V roku 2007 bolo v rámci desiatich najčastejších štátnych občianstiev zastúpených 9 krajín z roku 2006. Rozdiely sa zaznamenali v početnosti výskytov, ktoré kopírujú zväčša situáciu v krajine pôvodu cudzincov. V uvedenej štatistike v roku 2007 naďalej prevládajú štátni občania Ukrajiny (1 213), Moldavska (1 157), Pakistanu (990), Indie (931) a ostatné štátne občianstva (2 750). Najčastejším dôvodom nelegálnej migrácie štátnych občanov Moldavska bola snaha vyhnúť sa nepokojom v ich domovskej krajine a zlej ekonomickej situácii. Štátni občania Ukrajiny sa okrem neoprávneného prekročenia štátnej hranice dopúšťali porušovania medzinárodných zmlúv a ich pobyt sa stával neoprávneným.

Tabuľka 21. Počet zadržaných cudzincov na území SR (2004 – 2007)
(v osobách)

Rok	2004	2005	2006	2007
Počet zadržaných cudzincov	10 778	7 970	7 620	6 110
Počet zadržaných cudzincov – nedovolené prekročenie ŠH	8 239	5 104	4 129	3 311
Počet zadržaných cudzincov – neoprávnený pobyt	2 539	2 866	3 491	2 799*

Zdroj: ÚHCP.

* Bez cudzincov zadržaných na hraničnom priechode pri výstupe zo SR.

Tabuľka 22. Zadržané osoby podľa štátneho občianstva (2006 – 2007)
(v osobách)

2006		2007	
Štátne občianstvo	počet	Štátne občianstvo	počet
Moldavsko	1 855	Ukrajina	1 213
Ukrajina	1 326	Moldavsko	1 157
India	1 185	Pakistan	990
Ruská federácia	732	India	931
Pakistan	407	Ruská federácia	434
Čína	396	Gruzínsko	324
Bangladéš	354	Irak	176
Irak	321	Bangladéš	174
Gruzínsko	296	Čína	154

Palestína	158
Ostatné	590
Spolu	7 620

Afganistan	103
Ostatné	454
Spolu	6 110

Zdroj: ÚHCP MV SR.

4.1.3 Vyhostení cudzinci

V roku 2007 bolo celkovo vyhostených 3 087 cudzincov, čo predstavuje vzostup oproti roku 2006 o 13 %. Najpočetnejšiu skupinu vyhostených cudzincov z územia Slovenskej republiky tvorili štátni občania Ukrajiny (1 431), čo súvisí najmä s geografickou polohou Ukrajiny a Slovenska. Ďalšou najpočetnejšou skupinou boli štátni občania Moldavska (604), Pakistanu (256) a Indie (182). Pri porovnaní údajov z roku 2006 môžeme konštatovať, že napriek miernemu poklesu v počte vyhostení sú vyhostenia štátnych občanov Ukrajiny a Moldavska dlhodobo najpočetnejšie. Najvyšší nárast v tejto kategórii sa zaznamenal u občanov Pakistanu (143 %) a Indie (112 %). Hlavným push faktorom štátnych občanov Pakistanu sa stala vyhrotená situácia v ich krajine na začiatku roku 2007.

Tabuľka 23. Počet vyhostených cudzincov (2001 – 2007)
(v osobách)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet vyhostených cudzincov	2 011	1 069	1 293	2 528	2 569	2 712	3 087

Zdroj: ÚHCP MV SR.

Tabuľka 24. Vyhostení cudzinci podľa štátneho občianstva (2006 – 2007)
(v osobách)

2006	
Štátne občianstvo	počet
Ukrajina	1 501
Moldavsko	705
Rumunsko	210
Turecko	40
Ruská federácia	31
Srbsko a Čierna Hora	25

2007	
Štátne občianstvo	počet
Ukrajina	1 431
Moldavsko	604
Pakistan	256
India	182
Gruzínsko	140
Ruská federácia	93

Gruzínsko	23
Čína	22
India	16
Bangladéš	12
Ostatné	127
Spolu	2 712

Bangladéš	72
Čína	65
Irak	42
Vietnam	40
Ostatné	133
Spolu	3 087

Zdroj: ÚHCP MV SR.

4.1.4 Najčastejšie krajiny pôvodu nelegálnych migrantov

Porovnaním jednotlivých skupín migrantov za roky 2006 a 2007, ktorým bol odopretý vstup, boli zadržaní alebo vyhostení zo Slovenskej republiky, sa v prevažnej miere vyskytujú tie isté skupiny štátnych občianstiev. Jednotlivé zmeny sa zaznamenali v prevažnej miere iba v počtosti, a teda v štatistickom poradí.

Neoprávneného prekročenia štátnej hranice sa dopúšťali štátni občania krajín, ktorých geografická poloha bola situovaná juhovýchodne od vonkajšej pozemnej hranice Slovenskej republiky (najmä Ukrajina, Moldavsko). Vyplývalo to predovšetkým z dostupnosti hranice a ich trasy tranzitu. Táto trasa tranzitu sa využíva už dlhodobo, no v porovnaní s rokom 2006 sa nezaznamenala výraznejšia zmena v migračnom toku.

Pri neoprávnenom pobyte boli v roku 2007 tiež zadržávaní migranti rovnakého štátneho občianstva ako v roku 2006 (pozri tabuľku 22), pričom početnú skupinu tvorila skupina štátnych príslušníkov snažiacich sa o prechod vtedy existujúcej vnútornej hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskom.

Kategória vyhostených cudzincov podľa štátneho občianstva priamo závisí od kategórie neoprávnený pobyt a neoprávnené prekročenie štátnej hranice. V podstate všetci neoprávnené zdržiavajúci sa cudzinci, ktorí nepožiadali o azyl, boli okamžite readmitovaní do štátu, z ktorého prišli, alebo boli zaistení a následne vyhostení do krajiny pôvodu.

Aj kategória cudzincov s odopretým vstupom zaznamenala stabilné zloženie štátneho občianstva osôb, ktorým sa odoprel vstup na územie Slovenskej republiky. Jedinou vážnejšou zmenou bol vstup Bulharska a Rumunska do Európskej únie a s tým zákonitě uplatňovanie zákona o pobyte cudzincov a Schengenského acquis voči štátnym občanom uvedených krajín.

Pri hodnotení roku 2007 možno konštatovať, že situácia v nelegálnej migrácii

bola stabilizovaná a bez zásadných zmien. V rámci pokračujúceho trendu sú štátni občania Ukrajiny naďalej zastúpení vo všetkých troch kategóriách ako najpočetnejšia skupina cudzincov podieľajúcich sa na nelegálnej migrácii v Slovenskej republike, čo súvisí najmä so spoločnou štátnou hranicou.

4.2 Právne, politické a medzinárodné súvislosti a ich výklad

4.2.1 Nová alebo doplnená legislatíva ovplyvňujúca nelegálnu migráciu v roku 2007

V rámci legislatívnych zmien bol prijatý zákon č. 693/2006 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Prijatím tohto zákona sa upravili dôvody odopretia vstupu občanovi EHP. Podľa tejto novely možno odoprieť vstup občanovi EHP z týchto dôvodov:

- je nežiaducou osobou,
- existuje dôvodné podozrenie, že ohrozí bezpečnosť štátu, verejný poriadok alebo je to potrebné na ochranu verejného zdravia, alebo
- sa nemôže preukázať cestovným dokladom, alebo nemá vízum, ak sa vyžaduje.

Uvedenou novelou sa upravili aj dôvody, keď sa rozhodnutie o administratívnom vyhostení nevykoná. Ide o prípady, ak:

- nie je možné cudzincovi, ktorý nemá vlastný cestovný doklad, tento zabezpečiť ani prostredníctvom zastupiteľského úradu štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, uplynula lehota zaistenia a nie je možné zabezpečiť vycestovanie cudzinca ani na cudzinecký pas,
- cudzinec pred výkonom rozhodnutia o administratívnom vyhostení požiadal o dobrovoľný návrat; to neplatí, ak sa dobrovoľný návrat neuskutoční do 90 dní.

Novela upravila aj dôvody zaistenia cudzinca. Policajt je v zmysle zákona oprávnený zaistiť cudzinca na účel:

- výkonu jeho administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia,
- výkonu jeho prevozu podľa osobitného predpisu alebo
- jeho vrátenia podľa osobitného predpisu, ak neoprávnené vstúpil na územie Slovenskej republiky alebo sa neoprávnené zdržiava na území Slovenskej republiky.

Táto novela odstránila aj niektoré sporné ustanovenia zákona v oblasti zaistenia

cudzinca v dôsledku zosúladenia s ustanoveniami Európskeho dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd (ďalej Európsky dohovor) týkajúcich sa dôvodov pozbavenia osobnej slobody a doplnila alebo upravila znenie zákona.

Ďalším právnym predpisom, ktorý bol prijatý, je zákon č. 342/2007 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Schengenského priestoru. V rámci tohto zákona sa novelizoval zákon č. 48/2002 o pobyte cudzincov, pričom sa upravil postup policajných útvarov pri výkone rozhodnutia o vyhostení vydaného niektorým štátom EHP. Zo zákona vyplýva, že policajný útvar zabezpečí výkon rozhodnutia, ak:

- bol cudzinec v tomto štáte odsúdený na trest odňatia slobody najmenej na jeden rok,
- existuje dôvodné podozrenie, že cudzinec v tomto štáte spáchal alebo sa pokúsil spáchať zločin, alebo
- cudzinec porušil predpisy tohto štátu upravujúce vstup a pobyt cudzincov.

Zákon č. 342/2007 Z. z. novelizoval aj ďalšie zákony, ako napríklad:

- zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 650/2005 Z. z. a zákona č. 692/2006 Z. z.,
- zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

Zákon 643/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, upravil v zákone č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov najmä čiastkové zmeny súvisiace s administratívnym vyhostením a podaním opravného prostriedku voči rozhodnutiu. Keďže tento zákon nadobudol účinnosť 1. 1. 2008, zmeny súvisiace s jeho aplikáciou budú opísané podrobnejšie v nasledujúcej správe.

4.2.2 Procedurálne zmeny ovplyvňujúce nelegálne prisťahovalectvo v roku 2007

V rámci referenčného obdobia sa vykonala procedurálna zmena týkajúca sa nevykonania administratívneho vyhostenia cudzinca. Uvedená zmena je opísaná v podkapitole 4.2.1.

Ďalšou procedurálnou zmenou bolo zavedenie nového informačného systému (Centrálne lustračná konzola) na hraničných priechodoch. V rámci nového informačného systému bol ako jeden z podsystémov integrovaný Schengenský

informačný systém (SIS). Implementovanie SIS bolo na základe vstupu SR do Schengenského priestoru a jeho implementáciou sa rozšírilo pátranie po osobách a veciach.

4.2.3 Európske a medzinárodné faktory súvisiace so zmenami v oblasti nelegálneho prisťahovalectva v SR

Zmeny v oblasti nelegálnej migrácie v Slovenskej republike úzko súvisia s vývojom situácie vo svete, najmä v krajinách, ktorých štátni občania sa najviac podieľajú na nelegálnej migrácii v Slovenskej republike. Faktory, ktoré ovplyvňujú nelegálnu migráciu v Slovenskej republike, sú postavené do dvoch rovín. Prvá je situovaná na národnej úrovni a spočíva v množstve parciálnych opatrení prijatých s cieľom eliminovať nelegálnu migráciu. V roku 2007 sa uskutočnili výrazné zmeny nielen v organizačných štruktúrach podieľajúcich sa na zabezpečovaní ochrany štátnej hranice, ale i v samom skvalitnení materiálno-technického vybavenia ochrany štátnej hranice. Vplyv na pokles nelegálnej migrácie malo aj personálne posilnenie ochrany vonkajšej hranice. Druhá rovina je situovaná na medzinárodnej úrovni.

Zahranično-politické vzťahy, politický a hospodársky vývoj v krajinách pôvodu migrantov priamo ovplyvňujú „nútiace“ faktory migrantov. Za najvýznamnejší push faktor sa dá považovať zlá hospodársko-ekonomická situácia v domovskej krajine migrantov. Tí sa však po zadržaní dožadujú udelenia azylu v dôsledku neakceptácie ich politického či náboženského presvedčenia, alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine.

Ako sme už uviedli, významným medzinárodným faktorom, ktorý mal vplyv na pokles nelegálnej migrácie v roku 2007, bol vstup Rumunska a Bulharska do Európskej únie. Začlenením týchto krajín do EÚ sa zmenili podmienky vstupu a pobytu občanov týchto štátov a takisto ich práva a povinnosti. Dôsledky vstupu môžeme rozdeliť do dvoch úrovní: dopad na legálnu a nelegálnu migráciu. V rámci legálnej migrácie sa pobyt štátnych príslušníkov Rumunska na území SR niekoľkonásobne zvýšil. Naopak, v rámci nelegálnej migrácie sa štátni príslušníci Rumunska objavujú len výnimočne.

V roku 2007 bola Slovenská republika pre nelegálnych migrantov i naďalej len tranzitnou krajinou. Nelegálnych migrantov najviac zaujímali pull faktory vyspelejších krajín západnej Európy, ktoré majú kvalitnejšie vybudovanú ekonomiku a sociálny systém.

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu

Úrad v Slovenskej republike

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR

Grösslingová 4, 811 09 Bratislava, Slovenská republika

www.iom.sk, www.emn.sk